

2. Goals of Artificial Intelligence. www.javatpoint.com. URL: <http://surl.li/tprpx> (date of access: 06.05.2024).

3. K A. Types of artificial intelligence – narrow, general, and super AI explained – spiceworks. Spiceworks Inc. URL: <https://www.spiceworks.com/tech/artificial-intelligence/articles/types-of-ai/> (дата звернення: 15.04.2024).

4. What Is Artificial Intelligence (AI)? Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/a/artificial-intelligence-ai.asp> (дата звернення: 10.05.2024).

Кавтіашвілі В. А., Чумак Л. М.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРЕКЛАДІ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ)

З розвитком міжнародної комунікації та співпраці відбувається не тільки обмін ідеями та технологіями, а також і культурним надбанням, що сприяє зближенню народів та взаєморозумінню між різними країнами. У зв'язку з цим на полицях українських книгарень з'являється все більше творів іноземного авторства, особливо художньої літератури. Ці процеси роблять актуальною проблему коректної передачі фразеологічних одиниць на українську мову, оскільки фразеологічний склад двох мов має значні відмінності, що унеможливорює дослівний переклад.

Фразеологізм - це стійке словосполучення, яке не можна трактувати дослівно, оскільки воно вживається в переносному значенні [3, с. 540]. Відомо, що на певному етапі існування ці одиниці фразеологічного рівня мови були звичайним поєднанням слів, які потрапили в нетиповий контекст і втратили своє буквальне значення. Це є однією з причин, чому неможливо перекласти їх дослівно, оскільки вони утворилися в середовищі панування певної мовної спільноти, що ускладнює їх розуміння представниками інших національностей. Це сприяло формуванню різних фразеологій, кожна з яких відображає культурні особливості конкретної країни [4, с. 241-242].

Першим хто звернув увагу на існування стійких словосполучень був Шарль Баллі, якого вважають “батьком” нової на той час галузі лексикології, яка отримала назву *фразеологія*. Його доробок став першою та найбільш ґрунтовною працею, яка була присвячена фразеологізмам. Мовознавці серед яких Павло Дудик та Віктор Ужченко систематично користувалися його дослідженнями для розробки класифікаційних систем та подальших доповнень до цього розділу лексикології.

Для передачі стійких словосполучень застосовують чотири підходи: *дослівний*, *еквівалентно-повний*, *еквівалентно-неповний* та *описовий*. Для *дослівного способу* характерний переклад слово в слово, який хоча і вимагає менше ресурсів, проте позбавляє фразеологізм метафоричного значення, яке

присутнє йому у вихідній мові. Вказаний метод застосовується у випадках, коли значення фразеологізму легко здогадатися. *Еквівалентно-повний переклад* вважається найбажанішим при передачі метафоричних словосполучень, оскільки повністю передає зовнішню і внутрішню структуру, що робить переклад зрозумілим та повністю передає значення речення. *Еквівалентно-неповний переклад* часто застосовують, якщо у цільовій мові відсутній еквівалент, що максимально схожий до фразеологізму по лексичному наповненню. Недостатня передача образності вихідного сполучення є головним недоліком цього способу. *Описовий переклад* вважають найменш бажаним при передачі фразеологізмів, оскільки він позбавляє словосполучення його образності, метафоричності та часто перевантажує текст словами, що робить переклад непривабливим [1, с. 200-201]

Для унаочнення різниці між поданими вище підходами, розглянемо приклади з твору Гарпер Лі “Убити пересмішника”, де український перекладач Михайло Харенко використав зазначені методи для передачі фразеологічних одиниць на українську мову.

Дослівний: “*I thought Jem was counting his chickens.*” [5]- “*Чи не надто рано почав Джем рахувати своїх курчат?*” [2];

Еквівалентно-повний: “*Atticus, it’s alright to be soft-hearted*” [5] - “*Аттікус, це непогано, що в тебе добре серце*” [2];

Еквівалентно-неповний: “*On the days he carried the watch, Jem walked on eggs.*” [5] - “*У такі дні Джем ходив, боячись дихнути.*” [2];

Описовий: “*They said it ran in her family.*” [5] - “*Казали, що в роду Грехемів це було спадкове.*” [2].

У результаті аналізу робимо висновок про те, що незалежно від способу, якого дотримується перекладач, важливу роль також має підбір максимально близького еквівалента. У випадку, якщо трапляється незнайомий фразеологізм, вміння перекладача працювати зі словниками стає в нагоді, оскільки для грамотної передачі стійких словосполучень потрібні знання не лише значення лексичної одиниці, а й походження та контекст в якому її застосовують. Це спричинено існуванням лексичних одиниць, які мають специфічний емоційний відтінок та застосовуються тільки в одному значенні.

На прикладах українського перекладу твору Гарпер Лі прослідковуються засоби, якими користуються перекладачі, щоб компенсувати еквівалентно-неповний та описовий способи перекладацьких трансформацій. Для збереження не тільки значення, а й образності речень, використовуються зменшувально-пестливі слова, наприклад, *дядечко, песика* та *же*, що вживається для підсилення, підкреслення того слова, після якого стоїть.

Отже, питання грамотної передачі еквівалента при перекладі є актуальною проблемою в умовах активного інтернаціоналізму, оскільки люди часто формують свої уявлення про іншу націю через літературу, що робить перекладача посередником між двома різними культурами, і доводить те, що процес перекладу вимагає не тільки вживання правильного відповідника, а й врахування різних факторів, які здатні вплинути на сприйняття читачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бараян Я. А., Зимомря М.І., Білоус О. М., Зимомря І. М. Фразеологія: знакові величини : Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Вінниця: Нова Книга, 2008. 256 с.
2. Гарпер Лі “Убити пересмішника” URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3562> (Дата звернення: 12 травня 2024)
3. Ковалів Ю. І. У 2 т. Т 2: Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Київ. 2007. 624 с.
4. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник. Київ: Академія. 2001. 368 с.
5. Harper Lee. To Kill a Mockingbird. URL: <https://www.raio.org/TKMFullText.pdf> (Дата звернення: 12 травня 2024)

Пасічник Д.П., Левченко О.М.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІДІОМАТИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ У ПРОЦЕСІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ ВІДЕОІГОР

Локалізація відеоігор – це процес адаптації гри для різних мовних та культурних середовищ з метою забезпечення зручності та розуміння користувачам усього світу. Однією з ключових складових локалізації є переклад ідіом та виразів, які можуть мати унікальне значення та культурну специфіку в оригінальній мові гри.

У відеоіграх ідіоми можуть використовуватись для створення атмосфери, характеристики персонажів або для гумористичних ефектів. Ідіоми можуть мати значний вплив на локалізацію відеоігор. Перекладачі повинні ретельно враховувати контекст, культурні особливості та емоційний вплив ідіом, щоб зробити їх переклад зрозумілим, точним і природним [1, с. 56].

Різні жанри відеоігор можуть використовувати ідіоми по-різному. Наприклад, у рольових іграх ідіоми можуть використовуватись для підкреслення характерів персонажів або створення унікальної атмосфери світу гри. У стратегічних іграх вони можуть мати важливе значення для передачі інтелектуальних викликів гравцям. Стратегії перекладу ідіом у відеоіграх вимагають не лише знання мови, а й особливої уваги до деталей та культурних контекстів [2, с. 28].

Ідіоми є складними лінгвістичними конструкціями, які мають унікальне значення в оригінальній мові та культурі. Вони часто мають глибокі історичні корені або зв'язки з популярними культурними образами, які не завжди легко передати в інші мови без втрати смислу та емоційного навантаження. Під час перекладу ідіом у відеоіграх важливо не лише забезпечити розуміння гравцями нової культурної групи, але й зберегти атмосферу гри. Кожна відеогра має свій унікальний характер та стиль, які визначаються не лише графікою чи музикою, але і великою мірою мовним контентом, включаючи ідіоми та фразеологізми.